

schen mit in, und die Purger desgleichen antburkten ungrischen irn gnaden herwider aus. Also daz ir gnad swuer anstatt irs suns edeln kunigs.“

'S alabb:

„Und da nam der von der Freinstatt das Swert in die hant, und slug den Kung zu Ritter und war im de slug wol, daz ich (maga Kottannerné, ki a' kis királyt ölében tartá) sein wol enphand an den arm, das het die edel kunigin gemerkeht, die stund neben mein, und sprach zu dem von der Freinstatt also: Istemert nem missertem, das heiffst zu deutsch also, durch gots will tue im nicht wee; da sprach er also herwider „nem“.

MAGYAR NYELV' ÜGYE.

— *Horvát József* honti tisz. főorvos, a' m. t. társ. r. tagja, ns Hont vármegye' 1833. febr. 25dikei közgyűlésében azon díjról, melly őt az 1832ben véghez vitt védhímlőoltásért illette, lemondván, azt a' hontmegyebeli szegény sorsu gyermekek' oktatására megkivántató magyar könyvek' megvásárlására ajánlotta. Megköszönvén a' ns vármegye a' hazafi lelkű adományt, meghagyá ez uttal négy járásbeli szolgabiráinak hogy hasonló ajánlattételekre szólítsák fel a' megyei földbirtokosokat, pap-ságot 's egyéb tehetősbekeket. Ugyan ezen gyűlésben meghagyatott a' szolgabiráknak, kötnék ujobban sziveikre a' megyebeli földes uraságoknak 's lelki pásztoroknak, hogy nem csak a' magyar, hanem a' tót és német ajku mezővárosok 's falukban is csak olly jegyzők és iskolamesterek fogadtassanak be, kik a' magyar nyelvben jártosak lévén, annak oktatására mindenkép alkalmasak.

— *Hoblik Márton*, Verőcze-vármegyei főügyész, a' m. t. társ. l. tagja, a' nemzeti nyelvnek amaz illyr ajku megyében is terjesztésére, még 1831ben Eszéken egy *magyar olvasó társaságot* alapított, melly a' jobb magyar munkákat megszerezvén, hetenként két ülést tart, 's ott a' társak olvasás, fordítás és egyéb gyakorlás által iparkodnak a' nemzeti nyelvben egyszersmind az országossá lett nyelvet is sajátjokká tenni.

— Ugyan azon tisztelt tag értesíté az academiát, hogy *Ó Felsége*, 1833. aprilis' 11. költ királyi kegyes rendelésénél fogva, a' három társország' kérelmének a' magyar nyelv' iskolai rendes tanítmányként behozatala iránt, kedvezvén; a'

nemzeti nyelv' rendes tanítására a' társországok' iskoláiban 183 $\frac{5}{8}$ gyel meg is kezdetett. Ennek következtetésében az eszéki gymnasium' magyar lelkü igazgatója Schrott Placidus Sz. Ferencz' szerzetéből, legott a' kir. rendelet' leérkezése után, még az 1833beli iskolaévben a' gyököket tanuló ifjúsággal a' divatozó német értelem mellett a' magyart is tanáltatta, a' második félévi köz próbatételkor a' három felsőbb osztályból négy jelesb ifjak által magyar beszédeket mondatott, minden lelkes hazafiak' megalégedésére.

N É P N E V E L É S .

— *Beke Kristóf*, a' veszprémi árvanevelő intézet' igazgatója azon alkalommal, midőn 1833. apr. 11. a' megyei küldöttségnek, az országos tudománybeli rendszeres munkákra tett észrevételeit a' közgyűlés vizsgálat alá vette, a' nevelés' ügyében, különösen a' köznépre nézve, lelkes beszédet tartott, melly a' rendek' kívánságára sajtó alá is ment (Veszpr. 1833. 4. 17 l.). Itt a' többek közt azt mondja a' hazafi lelkü szónok :

„Ha nemzetünk' atyjai kegyesek voltak a' köznépre az ekkorignál helyesebb nevelését tanácskozásuk' tárgyává tenni és gondoskodásukat arra terjeszteni: a' szent szándéknak valószínűsítésére, a' fölséges célnak elérésére elmúlhatatlanul szükséges eszköztől is gondoskodniok kell, a' mi nem lehet semmi más, mint hogy az iskolamesterek' formáltatására elegendő számú intézetek állítassanak fel hazánkban, olyan intézetek, mellyek a' föntebb érintett praeparandiákat nyomó nehézségektől különösen mentek legyenek. — Több okoknál fogva, de kivált a' költségek' megkímélésének tekintetéből ezen iskolamesterkészítő intézetek minden vallás' különözése nélkül egyaránt nyitva állhatnának a' tanulni kívánók előtt, egyedül a' vallás' tanítója lenne mindenik felekezetnek tulajdona. Többnyire ezen intézeteknek közelebbi elrendelését, a' tanítás' tárgyainak meghatározását, a' cursusnak ennyi vagy annyi esztendőre megállapítását, az intézeteknek számát, helyét, a' kilépett candidatusok' alkalmaztatása' módját, a' mestereknek azok által, kiket a' dolog illet, kielégítőbb életmódját, stb egy a' dologhoz értő, kivált külföldön szerzett tapasztalásokkal díszeskedő tagokból álló választmányra kellene bizoni